

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง ทักษะคติของชาวสมุทรสงครามต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยว สภาพการท่องเที่ยว และแนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม 2) ศึกษาทัศนคติของชาวสมุทรสงครามต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานว่า 1) ชาวสมุทรสงครามส่วนใหญ่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม 2) ปัจจัยภูมิหลังของชาวสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

7.1 สรุปผลการศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยว สภาพการท่องเที่ยวและแนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของงานวิจัยนี้ คือ ศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยว สภาพการท่องเที่ยว และแนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม ได้ทำการศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากห้องสมุดต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและในจังหวัดสมุทรสงครามเอง และทำการสำรวจภาคสนามโดยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวจริงทุกแห่ง เพื่อใช้ระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning System : GPS) เก็บข้อมูลตำแหน่งพิกัดของที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอย่างชัดเจน ซึ่งจะนำมาใช้ในการกำหนดจุดที่ตั้งในแผนที่ นอกจากนี้ยังทำการสำรวจสภาพทั่วไปและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย และได้ทำการบันทึกภาพถ่ายของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอีกด้วย ซึ่งใช้โปรแกรม Arcview ในการนำเสนอทั้งข้อมูลกราฟิกและข้อมูลลักษณะประจำ โดยสรุปจากการศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม จะเห็นได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง ได้แก่ ดอนหอยหลอด แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนสถานที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง ได้แก่ อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปกรรมและกิจกรรมของมนุษย์ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง ได้แก่ เตาทำน้ำตาลมะพร้าว นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่างานเทศกาลและงานประเพณีของจังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) งานนมัสการและสงฆ์น้ำหลวงพ่อบ้านแหลม

(วัดเพชรสมุทรวรวิหาร) และงานตะวันรอนที่ดอนหอยหลอด เป็นงานที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยว ทั้งชาวจังหวัดสมุทรสงครามเองและนักท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดใกล้เคียงมาเที่ยวชมในงาน ซึ่งจะ ทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดขยายตัวเพิ่มขึ้น ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ ชาวจังหวัดสมุทรสงคราม

ส่วนสภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม ทำการศึกษา 2 ประเด็นหลัก คือ 1) โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและสาธารณบริการของการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม และ 2) ความพร้อมของเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม โดยทำการศึกษาข้อมูลสถิติจากห้องสมุด ต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและในจังหวัดสมุทรสงครามเอง และทำการสำรวจและสังเกตการณ์ ในพื้นที่จริง

ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและสาธารณบริการของการท่องเที่ยวใน จังหวัดสมุทรสงคราม สรุปแล้วจะเห็นได้ว่า จังหวัดได้ตระหนักถึงความสำคัญของบริการด้านนี้ เป็นอย่างมาก โดยวางแนวทางและกำหนดนโยบายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในส่วนต่าง ๆ ไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด โดยกำหนดให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละบริการ จัดทำแผนพัฒนา ได้แก่ แผนพัฒนาระบบประปา แผนพัฒนาบริการผลิตไฟฟ้า แผนพัฒนาการขนส่งคมนาคม แผนพัฒนาด้านการสื่อสาร นอกจากนี้ยังมีโครงการต่าง ๆ อาทิเช่น โครงการสร้างงานในชนบท โครงการปรับปรุง ซ่อม สร้าง ถนนในซอย เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ อันจะก่อให้เกิด ประโยชน์แก่การพัฒนาการท่องเที่ยว และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้แก่ประชาชนในจังหวัด สมุทรสงคราม รวมทั้งก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวมอีกด้วย

ในด้านความพร้อมของเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม สรุปได้ว่า การคมนาคม ถนนหนทาง อยู่ในเกณฑ์และสภาพที่ดี มีการขยายเส้นทางไปยังจังหวัดใกล้เคียง มีบริการขนส่งสาธารณะและ บริการทางเรือเพียงพอที่จะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบในเรื่องความ พร้อมของเมือง ได้แก่ ปัญหาการจราจรภายในตัวเมือง เพราะเป็นเมืองเก่า ถนนค่อนข้างแคบ ขยายได้อีกไม่มากนัก ส่วนเรื่องการจัดขยะ ทางจังหวัดพยายามแก้ไขเพื่อให้สะอาดและถูก สุขลักษณะ ปัญหาเรื่องการบริหารเทศบาลธัญญ์ บางพื้นที่ยังมีบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ จำเป็น จะต้องมีเรือดับเพลิงถ้าเกิดอัคคีภัย แต่ทางจังหวัดก็ยังมีไม่เพียงพอ ในด้านการบริการการนำ เที่ยวและการประชาสัมพันธ์ มีความพร้อมอยู่ในขั้นดีระดับหนึ่ง เพราะจังหวัดได้บรรจุแผนการ รณรงค์การท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดไว้แล้ว และได้ดำเนินการปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในเรื่องบริการด้านที่พักโรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว การบริการ ด้านสาธารณสุข จังหวัดมีความพร้อมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และอยู่ในระหว่างการพัฒนาศักยภาพ

สรุปได้ว่า จังหวัดสมุทรสงครามมีความพร้อมของเมืองในการบริการด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นให้แก่นักท่องเที่ยวได้ดีพอสมควรในระดับหนึ่ง

สำหรับการศึกษาแนวโน้มนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม ทำการศึกษาโดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากห้องสมุดต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและในจังหวัดสมุทรสงครามเอง และทำการสำรวจและสังเกตการณ์ในพื้นที่จริง โดยสรุป จะเห็นได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในอดีตของจังหวัดสมุทรสงครามไม่ค่อยดีนัก จังหวัดจึงได้วางแผนให้มีการกระตุ้นและสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง จนในปัจจุบันจังหวัดสมุทรสงครามได้มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) มากขึ้น ซึ่งมีทิศทางที่ชัดเจน และเหมาะสมกับสภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นอย่างมาก โดยสรุปให้มีการพัฒนาจังหวัดให้เป็นจังหวัดท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีแนวทาง 4 แนวทาง คือ

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการอนุรักษ์ (Ecotourism) โดยใช้วิธีการส่งเสริมให้ประชาชนมามีส่วนร่วมในการจัดที่พักอาศัยแก่ผู้มาท่องเที่ยวในรูปแบบหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Homestay)

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการเกษตร (Agrotourism) โดยใช้วิธีการส่งเสริมให้ประชาชนจัดสวนผลไม้ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวด้านการเกษตร นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านอีกด้วย

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านศิลปกรรม (Cultural Tourism) โดยใช้วิธีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สร้างจิตสำนึกในศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสงคราม

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ (Natural Tourism) โดยใช้วิธีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 4 แนวทาง จะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด คงต้องขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบและความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และโดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างอาชีพและรายได้แก่ประชาชนตามแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง

7.2 สรุปผลการวิจัยการศึกษาทัศนคติของชาวสมุทรสงครามต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของงานวิจัยนี้ คือ ศึกษาทัศนคติของชาวสมุทรสงครามต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ของงานวิจัยนี้ ไปสัมภาษณ์ชาวสมุทรสงคราม จำนวน 600 ชุด

และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เป็นค่าร้อยละ ค่าฐานนิยม และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้การทดสอบค่าไคสแควร์ (X^2 -test)

1. ปัจจัยภูมิหลังของชาวสมุทรสงคราม สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างชาวสมุทรสงครามส่วนใหญ่จะอยู่ในอำเภอเมืองสมุทรสงครามและอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล มีขนาดการถือครองที่ดินน้อยกว่า 1 ไร่ สถานภาพในครอบครัวเป็นสมาชิกครอบครัว มีเพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 35-44 ปี ส่วนใหญ่ศึกษาระดับประถมศึกษา และประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วงประมาณ 5,000-15,000 บาท ส่วนใหญ่สมรสแล้ว และยังไม่มียุติ และกลุ่มตัวอย่างชาวสมุทรสงครามส่วนใหญ่รู้จักและเคยไปแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดสมุทรสงคราม และเคยไปมากกว่า 5 ครั้ง การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ส่วนใหญ่สะดวก กลุ่มตัวอย่างชาวสมุทรสงครามส่วนใหญ่ชอบแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. การวัดระดับทัศนคติของชาวสมุทรสงคราม สรุปได้ว่า เนื่องจากในงานวิจัยนี้มีการกำหนดสมมติฐานข้อที่ 1 ไว้ว่า ชาวสมุทรสงครามส่วนใหญ่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม แต่จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า **ชาวสมุทรสงครามส่วนใหญ่มีทัศนคติเห็นด้วยกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม** ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างชาวสมุทรสงครามส่วนใหญ่มีทัศนคติเห็นด้วยกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม เนื่องจากเห็นด้วยว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนพัฒนามากขึ้น เช่น มีการปรับปรุงถนนให้ดีกว่าเดิม มีป้ายบอกทางชัดเจน ทั้งยังทำให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ดั้งเดิมและทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงเห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามโดยรวมประสบความสำเร็จและการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามทำให้จังหวัดสมุทรสงครามพัฒนามากขึ้น

ในส่วนของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างชาวสมุทรสงครามส่วนใหญ่มีทัศนคติเห็นด้วยว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงลักษณะทางกายภาพ เช่น

อยู่ห่างจากพื้นที่ที่ควรอนุรักษ์ มีการใช้พื้นที่ที่เหมาะสม และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามในปัจจุบันทำให้ทัศนียภาพหรือทัศนียภาพสวยงามขึ้น ทั้งยังทำให้แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามมีชื่อเสียงมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างชาวสมุทรสงครามส่วนใหญ่มีทัศนคติเห็นด้วยว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้มีโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า ประปา โดยเฉพาะถนน ทำให้มีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกขึ้น และทำให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น มีห้องสุขา ที่จอดรถเพิ่มขึ้น เป็นต้น และทำให้มีการค้าขายเพิ่มมากขึ้น ทั้งยังทำให้มีประสิทธิภาพในการกำจัดสิ่งปฏิกูลตลอดจนการพัฒนาการท่องเที่ยวยังทำให้มีการประชาสัมพันธ์จังหวัดด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น การใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม ไม่ว่าจะเป็น แผ่นพับ ไปสเตอร์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดโดยรวม แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ภาคเอกชน นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะประชาชนชาวสมุทรสงครามเองที่จะต้องร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับต่อไป

สำหรับประเด็นความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวสมุทรสงครามส่วนใหญ่มีทัศนคติไม่แน่ใจว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น

3. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม สรุปได้ว่า เนื่องจากงานวิจัยนี้ได้กำหนดสมมติฐานข้อที่ 2 ไว้ว่า ปัจจัยภูมิหลังของชาวสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม และจากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังของชาวสมุทรสงครามกับทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม ปรากฏว่า **ปัจจัยภูมิหลังของชาวสมุทรสงครามบางประการ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม** โดยเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ปัจจัยภูมิหลังบางประการเหล่านั้น เป็นปัจจัยที่มีส่วนกำหนด หรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งปัจจัยภูมิหลังดังกล่าว มีดังนี้คือ ระดับความคุ้นเคยกับแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่อยู่อาศัยปัจจุบันตามอำเภอ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนครั้งที่เคยไปเที่ยว และความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยจะเห็นได้ว่า **ระดับความคุ้นเคยกับแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้รายได้เพิ่มมากขึ้น พื้นที่อยู่อาศัย**

ปัจจุบันตามอำเภอมีความสัมพันธ์กับทัศนคติการพัฒนาการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์และทัศนคติการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้ที่ดินราคาสูงขึ้น ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติการพัฒนาการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์และทัศนคติการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้เกิดอาชญากรรม อาชีพมีความสัมพันธ์กับทัศนคติการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรครอบคลุมชนท้องถิ่นน้อยที่สุด ทัศนคติการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น และทัศนคติการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้มีการบุกรุกพื้นที่สาธารณะมากขึ้น จำนวนครั้งที่เคยไปเที่ยวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมในแหล่งท่องเที่ยวและทัศนคติพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีผลกระทบในทางลบต่อสิ่งแวดล้อม และความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กับทัศนคติการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายขึ้น

7.3 ข้อเสนอแนะ

1. ชาวสมุทรสงครามส่วนใหญ่มีทัศนคติเห็นด้วยกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม ดังนั้น จึงสมควรจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวอยู่แล้ว ให้มีศักยภาพสูงยิ่งขึ้น สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก ควรเพิ่มศักยภาพในการท่องเที่ยว โดยอาจจะใช้วิธีการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากขึ้น อันจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์แบบ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ ซึ่งจะเป็นการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่า และเป็นการพัฒนาให้มีศักยภาพสูงสุด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourist Development) ต่อไป

2. ชาวสมุทรสงครามมีทัศนคติเห็นด้วยว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันกลุ่มอนุรักษ์ต่างๆ ในจังหวัดสมุทรสงครามมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงเห็นสมควรที่จะจัดการรณรงค์เพื่อให้มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Homestay) การจัดสวนผลไม้ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว หรือกลุ่มอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม อย่างเช่น บ้านดนตรีให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น (Local Participation) มากขึ้น ทั้งยังเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ และผลประโยชน์ให้กับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ (Local Benefit) อีกด้วย ซึ่งนับเป็นการสนับสนุนแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) อย่างแท้จริง

3. ในด้านความพร้อมของเมืองจังหวัดสมุทรสงครามที่ควรแก้ไข คือ สภาพการจราจรภายในตัวเมือง เนื่องจากเป็นเมืองเก่า ถนนที่ใช้สัญจรในตัวเมือง โดยเฉพาะย่านพาณิชยกรรมค่อนข้างแคบ ไม่สามารถขยายได้อีกมากนัก อาจจะต้องปรับปรุงแก้ไขโดยการวางผังเมืองใหม่ ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร และร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น ควรเพิ่มปริมาณให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

4. การกำหนดแนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดของสมุทรสงคราม ควรเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) โดยมี 4 แนวทาง คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการอนุรักษ์ (Ecotourism) การพัฒนาการท่องเที่ยวด้านการเกษตร (Agrotourism) การพัฒนาการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม (Cultural Tourism) และการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ (Natural Tourism) ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมกับจังหวัดสมุทรสงครามเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น จังหวัดจึงควรวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีแผนปฏิบัติการอย่างจริงจัง ตลอดจนติดตามและประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นระยะ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามดียิ่งขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ทั้งนั้นจะประสบผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุกฝ่าย เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

7.4 ข้อจำกัดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

1. ในการสำรวจภาคสนามโดยใช้แบบสอบถาม ประชาชนในพื้นที่บางส่วนไม่ค่อยให้ความร่วมมือมากนัก เพราะไม่ไว้ใจ คิดว่ามาจากหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะในการสอบถามเรื่องรายได้ เพราะอาจจะกลัวผลกระทบในด้านการจัดเก็บภาษีเงินได้ จำเป็นจะต้องอาศัยคนในท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ช่วยเจรจาทำความเข้าใจ

2. การเดินทางเพื่อสำรวจภาคสนาม บางแห่งรถเข้าไม่ถึง ต้องอาศัยการเดินเท้า และเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวและบ้านพักอาศัยของชาวสมุทรสงครามบางส่วนตั้งอยู่ริมน้ำ การเดินทางจึงจำเป็นต้องใช้เรือหางยาวเล็ก ซึ่งอาจจะเกิดความไม่สะดวกในการเดินทาง และอาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3. เนื่องจากพื้นที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้อยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือปริมณฑล เป็นพื้นที่ต่างจังหวัด งบประมาณในการสำรวจภาคสนาม โดยข้อเท็จจริงค่อนข้างสูงอยู่แล้ว ประกอบกับในระหว่างทำการสำรวจภาคสนาม เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ ทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น

4. การวิจัยครั้งนี้ ต้องทำการเก็บข้อมูลภาคสนามทั้งจังหวัด แม้เป็นจังหวัดเล็ก ต้องติดต่อและขอความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย จึงทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลภาคสนามนานหลายเดือนพอสมควร

โดยสรุป ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางแผนแบ่งเวลาขั้นตอนการทำงานไว้เป็นอย่างดี แต่เนื่องจากมีอุปสรรคดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ต้องทำงานอย่างกระชั้นและรัดกุมมากที่สุด เพื่อที่จะได้ไม่มีผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยมากนัก

7.5 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง ทักษะคติของชาวสมุทรสงครามต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2545 ถึง เดือนกรกฎาคม 2546 ทำให้ได้ผลการวิเคราะห์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรทำการวิจัยในหัวข้อเดียวกันนี้ซ้ำในอีกระยะเวลาหนึ่งข้างหน้าในอนาคต ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าผลที่ได้จากการวิจัยจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร เนื่องจากทัศนคติ ความคิดเห็น หรือค่านิยมของมนุษย์อาจจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ

2. ควรทำการศึกษาทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดอื่น หรือพื้นที่อื่น เพื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยนี้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อภาคีรัฐบาลภาคเอกชน และในทางวิชาการมากยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจและความตระหนักของประชาชนชาวสมุทรสงครามที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสงคราม เนื่องจากเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับจังหวัดสมุทรสงครามเป็นอย่างยิ่ง อันจะทำให้ทราบว่า ชาวสมุทรสงครามมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากน้อยเพียงใด มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนอย่างไร รวมทั้งบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างไร

4. ควรศึกษาถึงศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญในการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามต่อไป

5. ควรศึกษาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามควบคู่กันไปด้วย เพื่อจะบ่งชี้ให้ทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจและต้องการจะเดินทางไปท่องเที่ยว อันจะทำให้ได้ข้อมูลประกอบในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงครามได้อีกแนวทางหนึ่ง

6. ควรนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) เข้ามาจัดการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามโดยละเอียด ซึ่งจะมีข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น อาทิ ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว ชนิดของแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงาน หรือสถาบันที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวปัจจุบัน ระบบการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว สถานบริการที่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด จำนวนนักท่องเที่ยว กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมทั่วไปในแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาและอุปสรรค เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศทางด้านการท่องเที่ยวที่สนองตอบผู้ใช้ได้อย่างสมบูรณ์แบบ จึงควรใช้ระบบการสอบถามและค้นคืนข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งจะแสดงผลหน้าจอในลักษณะโต้ตอบกับผู้ใช้โดยตรง